


Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 glđ. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Slovenski GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis.
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spro-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

 Komur s koncem prvega četrtletja naročnina poteče, naj se kmalu dalje naroči, da mu bode list redno dohajal. Tudi zaostala naročnina se nam naj kmalu dopošlje.

Opravništvo „Slov. Gospodarja“.

Naše avstrijske razmere na zunaj in doma.

Bližamo se najveselejšemu prazniku veliko-nočnemu. Spomin, da je Sin božji, Jezus Kristus, na svetem križi umrl in tretji den od mrtvih vstal kot premagavec greha in smrti, pretresuje vsako leto vesoljni odrešeni svet in navdaja sreča njegovih vernikov z nedopovedljivim veseljem, posebno takrat, kedar so se sami bili lepo z Bogom spravili, vest potolažili in vsled vrednega sprejetja sv. zakramentov deležni postali zaslug odrešenja. Ako pa uživa človek v lastnem srci mir, potem ga tudi brez zavida želi vsakemu sozemljanu, vsem narodom, vsemu svetu. Toda koliko blagih želja imajo pogosto ljudje, ki se pa jim vendar na tem svetu ne izpolnijo, ker se zaradi marsikterih uzrokov dopolniti ne dajo. Ne dvomimo, da večina avstrijskega prebivalstva presrčno želi miru, porazumljenja, sprave s vsemi. Blage želje. Le škoda, da jim teh želja nihče do dobra ne more dopolniti. Krive so temu naše politične razmere na zunaj in doma. Povsod kaže vse boljše na boj, nego na mir.

Naše razmere do sosednih držav so sicer sedaj mirne, ali le na videž. V resnici ljubimo mir le mi, vsi drugi, razven Švicarjev, so nemirni, se orožajo na nos na vrat in iščejo prilike, da bi se nas lotili. Očividno je, kako evropski državniki po zaveznikih lovijo in skušajo drug drugega opehariti. Nihče ne zaupa drugemu, ker namesto pravičnosti državnik vodi črna sebičnost, grda pohlepnost in goli napuh. Sred tolikih zmešnjav se torej tudi ni čuditi, ako nihče ne vé, pri čem da je, ali se bode letos še mir ohranil ali bo pa prišlo do krvave vojske, in kdo bo v sili naš zanesljivi zaveznik? Naše avstrijske razmere na zunaj so nejasne. Eukrat pravijo, da smo popolnem osamljeni, toda kmalu potem moramo čuti, da nas hoče Bis-

mark, Rus, Anglež itd. pod pozuhu vzeti ali vsaj v slučajih, da bo sam v sili, za zaveznika imeti. Proti Italiji so pa vkljub tolaževalnim besedam italijanskih ministrov razmere take, da se pošteno dajo rešiti le, ako laško ošabnost z mečem zavr-nemo. Pri teh razmerah je mir za letos sicer mogoč, dajmo še da je verjeten, a zagotovljen nam ni.

Še menje miru bo gledé na naše politične razmere doma. Tukaj si prizadevajo konservativni in narodni možje Avstriji izlečiti rane, katere jej je vsekal nesrečni nemško-ustavaški in magjarski liberalizem. Brez neumornega dela in trdnega boja se to ne bo posepečilo. To vidimo na dosedanem, moramo priznati, jako marljivem delovanji lani izvoljenega državnega zbora in konservativno-narodne večine v njem. Akoprem so se jim ustavljali, jih motili in ovirali liberalni poslanci in liberalni ministri, dognali so vendar več najpotrebnejših zakonov ter skušali podreti nekatere liberalne postavbe, katere so nam bile najbolj na škodo. Podaljšali so vojaško postavbo, sklenili zakon o bosenško-hercegovinskeje upravi, o skupnosti colninske meje, dognali so zakon zoper umetno vino, zakon o noveje uravnavi zemljiščnega davka, podrli liberalno-posilno legaliziranje, se lotile nove šolske postavbe in svobodnega oderuštva, da polajšajo šolska bremena in omejijo grdobno oderuštvo, proračun so pretresli, da bodo ž njim do maja gotovi in tako dali časa zborovati deželnim zborom, ki uže poldrugo leto niso bili pozvani. Vrli naši konservativni, narodni poslanci so nam Stremajerja vrgli raz ministerskega stola za bogočastje in nauk ter ga tiščijo sedaj celo tavun iz ministerstva, naklonili so vlado, da slovanskim narodom, potrebam kmetskim, pravicam sv. katoliške Cerkve, ni tako protivna, kakor je bila liberalna Lasser-Auerspergova. Čehi na Moravskem so dobili pravicoljubnega namestnika, a Slovenci na Kranjskem prvokrat narodnega poslanca gospoda Winklerja za cesarskega deželnega namestnika. Česki škofje in zadnji čas tudi škofje salcburške nadškofije dobili so toliko poguma, da so se zopet zglasili zoper brezversko šolanje, in upanja imajo, da z

boljšim uspehom, kakor pred 4 leti. Toda to so le prvi in pričetni uspehi konservativno-narodnega in katoliško-cerkvenega gibanja po slednjih volitvah. Do končne zmage je še daleč. Liberalci so se premočno utrdili, imajo v gosposkej zbornici večino, na Ogerskem pa vse pod svojim strahovanjem. Najbolj nevarno pa je to, da se ta nesramna liberalna svojat drzne Bismarka pozivljati na pomoč. Vsi dunajski liberalni in judovski listi z graško „Tagespošto“ vred žugajo rekoč: „Bismark ne bo mogel prijazen biti do Avstrije ter se bode branil zvezati se ž njo, če ne bode kmalu državni zbor razpuščen, grof Taaffejevo ministerstvo odpravljeno in pozvano takšno, ki bode pri novih volitvah nemškim liberalcem zopet pomagalo na konja.“ To je slednje pa najnevarnejše orožje liberalcev; s tem orožjem so vrgli grofa Hohenwartha, z istim strežjejo podreti Taaffeja. Naše politične razmere ne kažejo torej na mir, ampak na borbo pa tudi sijajno zmago, ako vsak konservativec, vsak narodnjak stori svojo dolžnost.

Gospodarske stvari.

Kako Francozi svoj Rokfortski sir pripravljajo.

M. Francozi so izvrstni sirarji, oni imajo več jim lastnih sort sira, ker je Francoz velik sladkosnedež, ki hoče spomladi drug sir jesti, ko po leti in jeseni tudi drug ko po zimi. Francozi narejajo ta sir iz ovčjega in pa iz kozjega mleka, ali iz ovčjega prevesno več, ko iz kozjega. V letu 1866 so molzli v ta namen 250.000 mlečnih ovec in so namolzli od njih za 3,575.000 kilov sira. Bogato travnati pašnik, na katerem se te ovce pasejo, je velika, velika ravnina, ki je več kilometrov široka in dolga. Ko ovce zvečer z paše pridejo, jih pusté jedno uro pri miru, da se odpočinejo in potem jih še le pomolzejo. Spazili so namreč, da ovce po tem počitku mleko bolj in čistejše od sebe dajejo, kakor pa, če se brž po paši, ko se domu priženejo, molzejo. Molža se pa jako naglo opravlja. Od začetka majnika do sred julija so ovce najbolj mlečne. V tem času daje vsak par luknjic t. j. vsaka ovca po 0.6 litra mleka na dan.

Ovce so od tako imenovanega Lazarkovskega plemena, imajo velika vimena, ktera s tem povečajo, da jih z rokami bijejo, ko je jim mleko poteklo. Zvečer namolzeno mleko se skoraj do vrenja zvari in potem na stran postavi. Zjutra ga posnamejo, zvaré in z mlekom, ki so ga zjutra namolzili pomešajo in vsirijo. Brž, ko se je skuta naredila, jo z metilom razdelé in siratko odcedijo. Skuta se zdaj z roko pregnjete in premesi in plastoma v lesena torila natlači, ki imajo prevrtano dno. Navadno se med skutine plasti tanki rezanci plastnega kruha polože, ki je iz jarega in zimskega ječmena zamesen. Tudi se nekaj kvasa in jesiha pridene, da se sir prej zgodnja, kar se s

tem zgodi, da se na siru posebna njemu lastna plesnoba napravi. Skuta ostane 3—4 dni pod kameni stlačena, potem ga v platno povijejo in posušé. Ko se je 3—4 dni sušil, se sir prinese v mesto Requefort, kjer ga še na poseben način godnjajo in odkoder ima ta sir svoje po svetu znano ime. To mesto leži v globoki in tesni soteski, obdano od vseh strani od visokih, strmih sem tam prevesnih apnenih skal. Te stene so polne dupelj in jarkov, iz katerih celo o najvročejšem poletnem vremenu mrzla sapa piše. Sapa vleče od juga proti severu in je, kakor se pravi, posebno dobrega in ugodnega upliva na dobroto tega sira. Lastniki teh skalnih dupelj si naročajo v vsakem letnem času od ovčjih sirarjev sira, ga preiskujejo, poskušajo in po veči ali manjši dobroti v redi postavljajo. Ko so se siri s soljo potrosili, se na 2—3 dni v rede drug na drugega postavijo. Po treh dneh se zopet iz police in redov vzamó, sol in solna voda v nje vtere, zopet na police zdevajo in v rede postavijo. Ko so sir skozi cel teden v dupljah godnjali, ga ostrgajo in obrežejo in s posebnimi iglami, ktere neki poseben nastroj goni, prebadajo, da tako prej skoz in skoz preplesni. Po prebadanji ga skozi 15 dni ali tako dolgo na police v vrste ali rede postavijo in pusté, dokler se ne posuší in do dobrega trd postane. Pri tem prevleče sir neka plast bele plesnobe, ki se včasih v niti nekoliko centimetrov dolge razvleči pusti. Koliko so te niti sočnejše in debelejše, toliko večja je dobrota sira. In to je Rokfortski francoski sir.

M. Kako rane ozdraviti, če konja njegova oprava, komat, sedlo oriba. Take rane se morajo najprej z mlačno vodo lepo izprati in osnažiti, kar se najbolje zgodi, ako se kopalna goba v mlačno vodo namoči in ž njo rane vmivajo. Na tako osnažene rane se potrosi v prah stolčen Gummi Myrrhae. Rana se kmalo in lepo celiti začne. Dobro je tudi rano s šopkom v kolodij pomočenim pomazati, da se tauka, popolnoma pokrivajoča bela mrenica čez rano naredi.

M. Slamo za nastelj je dobro nekoliko rezati. Nasteljno slamo na blizu 20 centimetrov dolge kose rezati je dobro, ker tako rezana slama tekoče živinske izločke bolj v se poteza, ko nerazana ali cela. Tudi daje živini bolj suho ležišče in dosti močnejši gnoj, ker se z živinskim blatom in mokrimi izločki bolje pomeša. Z mašino ali nastrojem izmlačena slama bolje na se poteza od slame s cepom izmlačene. Posebni nastroj za rezanje slame ni potreben, ker se snopi na vsakem tnalu z navadno sekiro na dvoje presekat ali pa s staro koso prerezati dajo.

M. Kako pomagati, da svinje svojih mladicev ne požró. Mladi praščeki prinesó na svet ostre kočne zobe. Ti mlečni kočniki tičé tesno zob pri zobu. Sesci starke med temi zobmi nimajo

lahko prostora in tako mladiči starko pri sesanji ščipajo in grizejo. To pa starko tako hudo zabolijo, da velikih bolečin popolnoma zbesni in se do cela spozabi. Zgrabi toraj lastne mladiče, jih razmesari in potem poje. Da se tedaj kaj takega ne zgodi, je treba mladičem brž po rojstvu mlečne kočnike podreti. Nekteri presičke in rivec starki tudi z brinovcem pomažejo, kar pre morivnost stare svinje zaduši. Nekteri vlivajo stari svinji, brž ko je povrgla, tekočino v uho, ki obstoji iz 1—3 delov opiuma, in 10—12 delov kaffrova (Kampfergeist). Ta tekočina staro svinjo v nekašno dremljavico zaziblje, med katero mladiči brez skrbi pri starki sesati početi smejo.

M. Kako se da iz mladik sklepati na sad. Ako imajo mlada gruševa drevesca gladke in rudečkaste mladike, tako to kaže na sočnati sad, tista drevesca pa, ki kažejo bolj kosmate zelenkaste mladike, prinašajo sad bolj močnatega suhega krhkega mesa. Pri jablanicah kažejo kosmate mladike na kisel, gladke pa na sladek sad.

Dopisi.

Iz mahrenberškega okraja. (Izgleden e. k. okrajni glavar — čuden avstrijski župan — trmast učitelj — smešnica.) Nedavno bili so novi župani in svetovalci v Mahrenberg sklicani, kder so zvestobo obljubili cesarju, to pa pred e. k. okrajnim glavarjem blag. gosp. Rupnik-om. Pri tej priliki je g. glavar slovenski razlagal zbranim moževom važnejše dolžnosti lastnega pa tudi jim naloženega področja. Sprožil je tudi misel, da utegne županom nastaviti posebnih dnij, ob katerih bodo mogli prihajati in dobivati na razna vprašanja potrebnih jim odgovorov in pojasnil. To se nam zdi jako praktično. Zlasti mladim županom bi kaj takega bilo na veliko korist, ker bi se hitro privadili rednemu poslovanju županskemu. Želeti pa je prav močno, da začno okrajna glavarstva enkrat redno uradovati v domačem, slovenskem jeziku, se vé lahko razumljivem in mogoče priprostem. To zahteva uže ves namen upravne gosposke. Ona ima skrbeti, da se povsod postavno ravna, zakoni in zaukazi cesarski izvršujejo. Konečno se to in zvečinoma vrši s pomočjo županov. Ali v to svrhu je treba, da se županom vse dovolj razumljivo dopové in razloži, kar je pri nas le v domačem, slovenskem jeziku mogoče. — Poznal sem župana, ki je pred nekaterimi letmi tudi hodil v Mahrenberg cesarju zvestobe obljubljal. Nekokrat našel sem ga v krčmi, kder je očitno djal: „Goriško, Trst, Dalmacija in južno Tirolsko ima italijanskih prebivalcev in torej bi te dežele kazalo Italiji pridjati“. Na to mu je barusast prusak besedo presekjal rekoč: „ne, Trst je nemšk in se ima Nemčiji priklopiti“. Kako sta se porazumila, tega ne vem, to pa rečem, da me je v srce zabolelo in si nikakor nisem mogel razložiti, kako zamore našemu

avstrijskemu cesarju kdo zvestobo obljubiti in potem očitno govoriti za odcepljenje dežel od našega cesarstva? Ali bi ne kazalo, ko bi taki ljudje, ki za Italijo in Nemčijo gorijo, pobrali šila in kopita in odšli, kamor jih srce teži? — V zadnjem „Slov. Gosp.“ sem bral, kako se mesta in trgi potegujejo za Sletno šolanje, ker jim itak kmetje pomagajo šole plačevati. Nekega učitelja v našem okraji moralo je to nemilo piknoti, ker je razlagal, da kmetje za šolo ničesar ne plačujejo, ampak le mesta, trgi in fabrike. No, ko bi kmetje ne vedeli, kdo ogromno večino šolskih stroškov plačuje sedaj, ko so šolnino odpravili in vse na „štibernski“ goldinar vrgli, pomnožene okrajne in deželne doklade bi jim dajale uže to dovolj občutiti. Dotični gosp. učitelj hodi vsak mesene po svojo plačo k davkarji, ki je res v trgu Mahrenbergu nastanjena. Ali je pa zavolj tega ves denar v njej samo iz trga, fabrik? — Srenjski predstojnik v Ribnici je oklical zahvalo vsem, ki so pomagali požar pri mesarji g. Puru gasiti. Eden izmed navzočih kmetov je pa djal: morebiti bo še se oklicalo, kako da naj vsak posestnik 3 dni prej, ko bo pri njem gorelo, naznani požar pri srenjskem predstojniku, da se brizgalnica pripravi. Toda mesar Pur v Ribnici bi moral naznani uže jeseni, da bo na zimo pri njem požar, da bi ne bili vode v brizgalnici pustili, ki je potem zamrznila. O predpustnem „balu“ je se uže poročalo v „Slov. Gosp.“ Dostavimo torej le še sledeče: zbrani nemškutarji in glažutarji so vedno upijali „hoch“ to pa tako blagovzvučno, kakor da bi mecesnove grče ali krofe žagali. Nekdo vpraša, zakaj upijajo „hoch“ t. j. visoko? Sosed ga podučil: zato, ker bi radi imeli bolj visoko hišo, ki je pri krčmi, kder je bil glasoviti „bal“, brez nadstropja ter je — izba v njej prav nizka.

Iz Ljutomera. (Graška razstava) utegne koristiti našemu vinstvu pa tudi konjerejstvu, kakor nam je g. poslanec Kukovec bil razlagal pri zadnji seje naše kmetijske podružnice. Zastran vinstva nam treba, da bi prihranili svojim vinom dobro ime, katero je od nekda imelo. Ni zadosta, da gorice okopljemo in bratev opravimo, ampak moramo še misliti na umno kletarstvo. Ako enkrat naši vinorejci se naučijo in navadijo pametno in umno ravnati z vinom v kletih, potem ni se kaj bojati, da bi naša vina zgubila vrednost, katero so v poprejšnjih časih imela. Umnega kletarstva pa se naučimo in dobro ime svojim vinom prihranimo, ako si napravimo v naši okolici razstavo za vino v malem svojem okraji, ravno tako, kakor imamo razstave za konje uže od nekda, in za govejo živino v najnovjšem času. Taka mala razstava za vino, ali prav za prav poskuševanje vin, naj bi se napravilo vsako leto dvakrat, po bratvi v novembru in spomladi meseca marelja ali aprila, kedar je vino uže zavrelo in pretočeno. Na ta način se bomo naučili razlikovati vina iz posameznih bregov, kakor tudi

lastnosti raznih vin. K temu se morejo pridružiti tudi sejmi za vino, in sicer jeseni. Pri omenjeni seji se je tudi napravilo prvo poskuševanje vin v malem, in se bode ponavljalo dne 4. aprila, na belo nedeljo popoldne ob 1. uri v realki v Ljutomeru. V ta namen naj prinesejo seboj vinorejci po eno flašico vina na poskus! Drugi naš gospodarski pridelek so konji. Pri toti veji gospodarstva se že več časa opazuje menje viden napredek. Zastran tega je nastal toraj jako živahen razgovor med zbranimi gospodarji in konjerejci. Nekateri so bili teh mislij, da krivo temu je to, da veliko prekupovalcev hodi v naš okraj, ki tukaj skupujejo najboljša in najmočnejša žrebeta in jih potem prodajajo na sosedno Magjarsko, kjer dorastejo in se potem kot izvrstni magjarski konji drago prodavajo. To je gola resnica. — Naši konjerejci so tožili sami sebe. Kdor pa spozna svoj pregrešek, ta se tudi lahko poboljša. Iz celega tega razgovora je prišlo na svitlo, da zviti Magjari znajo naša žrebeta dobro odgojiti; oni znajo, da so naši konji veliko vredni, ako se ž njimi umno ravna. Magjar ne pusti našega konja v hlevu zaprtega, ne krmi ga, da bi postal debel in lep za oko, ampak on ga da na pašo, preganja ga, da postane močen in žilav, ker vé, da to so lastnosti dobrega konja. Delajmo mi ravno tako, kakor naši sosedje na Ogerskem. Tako si bodemo sami pomagali. Kar zmorejo naši konji, to smo uže večkrat videli pri konjskih dirkah na Cvenu. Naši konji so toraj dobri, samo konjerejci morajo jih pametno odgojevati.

J. K.

Iz ljutomerskega okraja. (Gospodarske opazke). Letošnji nenavadno dolgi in hudi mraz (večidel 15—18° R.) bil nam je pri marsikterih kmečkih rečeh na škodo. V prvi vrsti so vinogradi, kder je vinska trta, zvečinoma mozler ali pošipon, hudo pozebla, tu in tam so rozge s trsom vred do tal poškodovane. Tudi mlada sadna drevesca so zelo trpela, med jabelčnimi sortami najbolj angleška zimska zlata parmena, rožmarin-jabelka, beli zimski kalvil, Harbertov kosmač, menje pa štajerski zimski mošansker in zimski beli tafet. Izmed hrušek najbolj poškodovane so maslenke (Butterbirnen) najmanje normanska moštvarica, ki se zovoljo podlage visokim drevesom in zavoljo moštne trvine za narejanje dobre hruškove tolkle ali hruševca zelo priporoča. Razun oreha, ktereга tukaj na Murskem polji zavoljo njegove velike občutljivosti proti mrazu tako ne moremo uspešno gojiti, je zaspalo tudi precej sliv, breskev, marelic, dreves za lišp in brajd tudi setve. Sredi februarja se nam je silni mraz nekoliko zlomil. Nastopili so prav topli dnevi (+ 5—9° R.), potem je živo srebro zopet padlo do — 2° R. in 13. in 14. marca kazal je toplomer zopet — 5° R. in zemlja je bila precej močno zmrzna. Včeraj in danes je ozračje zopet mileje postalo, tako, da se gospodarska dela: pripravljanje njiv za ovseno setev, presajanje sadnih in drugih drevese, rezitev in za-

četek prve kopi lahko vršijo. Vendar smemo zadovoljni biti, da hladno vreme rast povsod zadržuje in pred majnikovim mrazovjem varuje. Tisti gospod, ki je pred nekoliko dnevi pravljico iztuhtal, da se je v grof Wurmbrandovem logu v Noršencih z drugimi drevesi vred tudi nek hrast podrl, v čegar votlem porobu se je za poln jerbas denarja našlo; si blagovoli po zasluženno darilo priti, drugače bi se utegnil opeči, ker smo ravno namenjeni najdene denarje razdeliti. Morda si je kdo nekđaj v tako nenavadno ustrojeno denarnico ta cvenk shranil za stare zobe ali so ga Krucci pozabili?

Iz Koroškega. (Razne novosti.) Velika nesreča zgodila se je v Mostéh pri Celovci na črno nedeljo, ko je bil ondi sejem in v tamošnji krčmi veliko ljudij čez noč. Unel se je ogenj in požgal vse poslopje, tudi več ljudij je zgorelo. Tudi v Medgorjah bil je silen požar, pogorel je farovž, cerkva, zvonik in tudi 1 človek je smrt storil. — V Celovci stavijo mestnej cerkvi zvonik, stroškov bo 9955 fl. — V Arijah je 129 posestnikov združilo se in napravilo „zavarovalno zadrugo proti škodi po ognji“ s celó majhnimi vplačili. S tem so drage zavarovalnice odpravili, denar ostane doma, obresti in razpolaganje z glavnico imajo zavarovanci v lastnih rokah in so vendar proti škodi dobro zavarovani. To je res jako pametna naprava. Koliko milijonov goldinarjev gre iz žepov zavarovanih posestnikov v blagajnice raznih zavarovalnic, ki se na stroške drugih bogatijo? Blagi domoljub č. g. Andrej Einspieler je na to uže ljudi upozoril pred 10 letmi pa le č. g. M. Plahuta, župnik pri sv. Danijelu nad Bleiburgom, je skušal tako zavarovalno zadrugo napraviti — toda, čuda velika, slavna vlada mu predloženih pravil ni potrdila. — Vrlo uredovana „Kärntner Volksstimme“ objavlja zanimivo poročilo deželnih šolskih gospodk o tem, kako so novo šolsko postavo v raznih deželah izpeljevali. Vidi se iz poročila, da so jo le v mestih zamogli popolnem izvršiti, ne pa na kmetih. Poročilo pravi: „Česka: obiskovanje šol različno, 13 in 14letni učenci izostajajo, Moravska: največ zanemarjanja šole nahaja se pri najposlednjih letnikih, Šlezija: 13. in 14. letnih učencev vedno menje: Spodnja Avstrija: okrajni in krajni šolski sveti želijo skrajšanja pri šolskem obiskovanju, Gornja Avstrija: 13letni učenci ne dohajajo redno; Štajerska: 13 in 14letni otroci v mestih in trgih obiskujejo šolo, a na kmetih se to nikakor prisiliti ne da. Koroška: zahajanje 13 in 14letnih učencev v šolo ni zadovoljno, Tirolska: po zimi še pride po nekateri 13 in 14letni otrok v šolo po letu pa ne itd. To je vendar jasen dokaz, da na kmetih 8letno šolanje ne kaže, ampak le v mestih in trgih, kder starši ne potrebujejo otrok toliko doma. — Prevalski nadučitelj ima čudno navado, da učitelje k „konferencam“ vabi vselej 10. uro dopoldne kakšne nedelje ali praznika ter tako te odvrča od službe božje. Tega niso samo učitelji zamerili, ampak tudi Prevalski pre-

bivalci ter so pri zadnji srenjski volitvi gospoda H. Thorinega pošteno zvrgli!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Slovenci so po svojih zadnjič izvoljenih državnih poslancih velevažen uspeh dosegli, jedro slovenskega naroda blaga nam Kranjska dežela dobi prvokrat za namestnika cesarjevega ne kakega Nemca ali nemčurja, ampak od goriških Slovencev izvoljenega državnega poslanca g. Andreja Winklerja. Nemčurji se nad tem strašno jezijo, Slovenci pa veselijo. Na Kranjskem je nemčurjem oklenkalo za vselej. — Dosedanji kranjski predsednik cesarski je premeščen za c. kr. namestnika na Moravsko. Državni zbor odložen je do 6. aprila t. l. Nemški ustavaki so le na videž razcepljeni; v prašanjih zadevajočih avstrijske Slované in katoliške kristijane so vsi enih mislij: zatirati jih kolikor le mogoče. — Veselo je to, da nemški konservativci in slovenski, česki, moravski, šleski, gališki in dalmatinski poslanci trdneje skup držijo, nego so se nemčurji nadejali. To je liberalnim nemčurjem skala, ob katerej si bodo skrhali vse svoje slavonožrečne zobe in ubili svoje nemčurske glave. — Ogerski ministri so sami liberalci, a za njimi ne stojijo konservativci, ki bi deželo rešili strašnih nasledkov liberalnega gospodstva, ampak še hujši liberalci in rovarji in judje. Kako se bo to razmotalo, to še se niti misliti ne da. Zoper Slovake, Srbe, Hrvate, Rumune postopajo Magjari, kakor zoper živino, ki ima na magjarski mig pokorna biti. Hrvatje so pa vsakako po svojih sedanjih poslancih v državnem zboru buda-peštinskem glasovali za ministra in kalvina Tisza-ja, misleč, da so tako ravnali kot veleprebrisani državniki! Nam Slovincem se zdi, da se hrvatski poslanci jako varajo. Magjari so Slovanom sovražni, kakor Nemci in Turki. Slaboglasni prusak Schönerer drznil je se celo v osebo svitlega cesarja nasajati se, za kar je dobil od predsednika ukor v državnem zboru. Isti den pa je se zvršilo imenovanje slovenskega poslanca g. Winklerja za cesarjevega namestnika na Kranjskem in g. Kaline za namestnika na Moravskem. Vsled tega so prusaki močno poparjeni, zlasti v Ljubljani. Tukaj se pa sedaj Slovenci trdno pripravljajo na mestne volitve, da potisnejo zadnje nemčurje iz mestnega zastopa slovenske bele Ljubljane. — Na Gališkem se izseljuje mnogo ljudi v Ameriko. — Ogerska dežela ni samo bogata Judov in ciganov, ampak tudi freimavrerjev; skoro vsako mesto ima uže svojo freimaurersko „ložo“ ali shodnico. — Novi hrvatski ban odpeljal je se v Budimpešto, da ondi pospešuje novo pogodbo Hrvatske z Ogersko in dožene združenje Krajine s slavonsko-hrvatskim kraljestvom, čemur se Magjari trdovratno upirajo. Prvi hrvatski vinski sejem v Zagrebu je se dobro obnesel. Mnogo kupcev je došlo. — Voj-

voda Württemberg je zopet v Sarajevo prišel in prevzel načelništvo vlade bosensko-hercegovinske.

Vnanje države. Ruski car je francoskej vladi hudo zameril, da mu ta ni hotela izročiti juda Hartmanna, ki je v Moskvi železniški vlak z dinamitom razgnal, da bi carja ubil; Hartmann je zbežal po morji na Francosko, kder je bil prejet a zopet izpuščen, akoravno je zločinstvo, pri katerem je 35 ljudi bilo usmrtenih, točno dokazano; car je takoj svojega poslanika kneza Orlova pozval iz Pariza domov. — Kako da so freimavrerji očetje nihilistom, to kaže nedavno objavljeno pismo, katero je znani italijanski rovar in bogokletnik Garibaldi pisal socijalistu in nihilistu Piya-tu v Pariz: „prav imate, da hvalite Hartmana in pravite, da morajo vsi kralji od prvega do zadnjega poginoti, da se osnuje občna socijalistična republika, politično umorstvo je skrivnost revolucije“; dalje potem hvali vse morivce kraljev in cesarjev in jihove napadnike, naposled celó Passenanteja, ki je lani hotel italijanskega kralja z nožem umoriti; in to pismo je se smelo na Italijanskem v vseh novinah tiskati in kralj in njegovi uradniki, sodniki, oficirji — molčijo. To je res uže — strašno! — Nemški cesar Viljelm je obhajal svoj 84. rojstni god. — Francoska vlada namerava iz dežele iztirati vse jezuite in jihove šole in samostane zatreti. — Rumunski minister Bratiano mudi se pri Bismarku in prosi dovoljenja, da bi rumunska knježevina postala kraljestvo ter ponuja zvezo z Nemčijo, proti komu? — Srbski knez skuša z Bolgarijo sklenoti poštno nagodbo. Bolgarski knez je še na Ruskem in se vrne v Sofijo mesenca aprila. — Kitajci se pripravljajo od Angležev naščevani na boj zoper Ruse.

Za poduk in kratek čas.

Slomšekovi zbrani spisi.

(„Slov. Narod.“ štev. 295. l. 1879.)

Pod tem naslovom je izdal marljivi gospod Miha Lendovšek, vikarij v Ptujih, uže tretjo obširno knjigo, ki obsega 21 životopisov Slomšekovih. Ti podajajo z veliko zgovornostjo in obširnostjo popisano življenje in delovanje mnogih za prebujenje slovenske narodnosti zasluženih pisateljev (n. pr. Ahacla, Staniča, Volkmera), pa tudi sploh vzglednih in imenitnih mož (n. pr. Radeckega). Sè živo besedo nam piše Slomšek njih mišljenje in prizadevanje na korist ubogega človeštva. Pri vsakem veljaku kaže, kako se mu je bilo proti nebu ozirati, da nij onemogel v svojem trudapolnem delovanju, in kako je nahajal tolažilo in povračilo v svesti, da svoje dolžnosti spolnuje. Zares, lepo vrsto krepostnih mož predstavlja nam Slomšek v spodbujo, da bi je posnemali in po njih vzgledu domovini koristili.

A ne le jedro te knjige je hvale in priporočnja vredno, tudi njena beseda zaslučuje našo

pozornost. Slomšek je poleg Ravnikarja, Metelka in Vertovca najboljši slovenski prozaik od Vodnika do Levstika. Njegovi spisi se odlikujejo po čistosti jezika, globokosti mišljenja in čutenja, ter morajo se iz lingvističnega stališča včasih celo klasični imenovati. „Slomšekov zlog — pravi Janežič — je skozi in skozi uglajen, besede in podobe domače, izmed ljudstva posnete, narodne, torej tudi narodu v srce segajo.“

Slomšek je vedel, da je odgoja le na podlagi domačega jezika mogoča. Za uresničenje tega je neumorno deloval ves čas svojega življenja vzlasti pa kot dekanjski in škofijski šolski nadzornik. S tem pa še nij hotel nemščine odstraniti, kakor so mu očitali njegovi nasprotniki Nemci, nego držal se vedno pravila: Kolikor jezikov znaš, toliko ljudij veljaš.

Slomšek je sprevidel, kako močno potrebujejo Slovenci dobrih knjig. Dobro vedé, da le v združenju je moč, sklenil je ustanoviti „društvo za izdavanje dobrih slovenskih bukev“. A kar je bilo Nemcem uže davno dovoljeno, tega vlada Slovencem ni dopustila: prepovedala je ustanovitev takega društva. Slomšek je dobro vedel zakaj in pisal svojemu prijatelju: „Posamezni preženemo svoje moči in onemoremo. To vidijo sovražniki in ustavljajo vse dobro z domišljijami vsake baže. Vendar me to nikakor ne bode zadrževalo delati v višjo čast božjo in blagor tistega ljudstva, mej katerega me je previdnost postavila —.“

Slomšek je znal popularno pisati. Kot izvrsten pedagog je vedel, da se more ljudstvu le óna knjiga prikupiti, ki je v narodnem duhu in na podlagi narodnega mišljenja osnovana. Slovensko ljudstvo je krepko, dovtipno, ljubi petje in in šale. To je Slomšek spoznal in po tem je uravnal svoje spise. Tudi Levstik je silno poudarjal, da slovenski kmet potrebuje v prvej vrsti kratkočasnih in podučnih sestavkov, ki so v domačem duhu pisani, a ne učeno. Jako bi mu ustregel, kdor bi znal resnico zavijati v prijetne šale. Pisati bi se moralo v domačej besedi, v domačih mislih na podlagi domačega življenja, da bi Slovenec videl Slovenca v knjigi, kakor vidi svoj obraz v ogledalu. (Potovanje iz Litije v Čatež, „Slovenski Glasnik“ I. 82.) — In za ta namen so najboljše pripravni ravno Slomšekovi spisi vzlasti njegove basni in pripovedi, pa tudi večina njegovih pesnij. Res da je pisava tu pa tam manj gladka in zastarela, da so nekateri izrazi Slovencem zunaj Štajerskega težko razumljivi. Ali temu bi gospod izdavalatelj lahko vekom prišel, ko bi Slomšekovo pisavo nekoliko popravil (n. p. prepogosto stavljen je glagol na zadnje mesto v stavku) in manje znane besede naj bi tolmačil v oklepah ali pod érto sè splošno znanimi izrazi. Skrbno urejene izdave tem boljše potrebujemo, ker Slovenci ne moremo vsako drugo ali tretje leto svojih pisateljev na novo in izdajati, treba je torej vsako izdavo na več časa preračunati in potem uravnati njeno obliko.

V Slomšekovih spisih nahajamo obilno gradivo za nežno mladino in sploh učence ljudskih šol. Se ve, da bi jako prikladno bilo, ko bi se basni in povesti v manjših snopičih izdale, ki bi naj bili urejeni po primeri starosti in odgoje naše mladine. Ali tudi tako so Slomšekove knjige zelo prikladne za darila naše mladine. Zlasti naj bi premožnejši rodoljubi nekaj takih knjig pokupili in je konec leta razdelili kakor šolska darila mej najpridnejše učence.

Tako bi se splečevali troški izdavanja in urednik bi lahko nadaljeval svoje začeto trudapolno delo. Posebno je želeli, da bi četrta knjiga skoro izišla, ker ona bode obsegala narodno-politične članke, popise, raznotere podučne drobtine, šolsko blago in pedagogične stvari. To so sami zanimivi spisi, ki imajo še denes svojo veljavo in ki so najbolj sposobni naše ljudstvo buditi in podučevati v njegovih pravicah.

V politiških spisih kaže se nam čist, neoskrunljiv značaj Slomšekov, ki nij nikoli odpadel od svojega roda, ali tajil svoje matere. Kak duh veje v teh spisih, to se vidi uže iz onega, kar piše Slomšek konec životopisa Franceta Čepeja str. 385, 6. III. kn.: „Nemci nam očitajo, da smo v omiki zaostali, da naše šole kaj ne veljajo, da je naše ljudstvo neumno in nemarno. Tako očitanje nij pravično, ne resnično. Slovencev je toliko posvečenih mešnikov, da jih nad sto in sto po nemških krajih kerške in sekovske škofije služi; pa tudi po drugih avstrijskih deželah; veliko duhovnij bi bilo brez dušnih pastirjev, naj bi jim Slovenci ne pomogli. Koliko pa Nemcev mešnikov mej Slovenci najdeš? Slovenski rojaki služijo kot uradniki po vseh avstrijskih kronovinah, se naučijo lahko in radi vsakega jezika; kako okorno se pa večidel nemški opravniki med nami nosijo ter hočejo, naj bi za njih del vsi Slovenci nemški znali, da bi pri nas kaj veljali. Slovenski sinovi so na vojski hrabri vojščaki, in tako pogumni, da se jim sloviti vojskovodja odkrije in jih vsi hvalijo, ki jih poznajo. Slovenci znajo tudi orati in vinsko trto obdelovati, so pridni podložni svitlemu cesarju in pobožni verni kristijani: in ravno to je prava pristna omika, ki ljudi časno in večno srečne stori. Ako so Slovenci res zaostali, so zaostali v tisti nemški kulturi in posvetni modrosti, ki jo sv. apostol Pavel imenuje pred Bogom neumnost. Ako smo pa Slovenci v kakih posvetnih rečeh zaostali, so nerodne nemškutarske šole krive, v katerih se razun svete vere, prav za prav drugega nij slovenska mladina učila, kakor nekoliko nemčevati. Nemški so deca večidel pozabili, družih potrebnih in koristnih rečij se pa nijšo učili.“

Knjiga, v katerej se nahajajo taki nazori, in katera nam podaja tako izvrstno pedagogično gradivo, vredna je, da se čim dalje razširi in udomači mej slovenskim narodom. Zato sezite po njej zlasti vi učitelji in vsi oni, katerim je zdrava

omika našega ljudstva v resnici mar. Tako bode g. izdavatelju skoro mogoče četrto knjigo Slomšekovih spisov mej ljudstvo poslati. Rutar.

Smešničar 13. Jakec: veš, Jurček, mi povedati, kaj je prav noro? Jurček: ne vem, le kar mi sam izpovej! Jakec: vidiš, prav noro je, če ima kdo trobljo (trompeto) pa trobiti ne zna. No, kaj je pa še bolj noro? Jurček: nevem. Jakec: še bolj noro je, če ima kdo dve troblji, pa trobiti ne zna; no, ali veš, kaj je pa najbolj noro? Jurček: nevem. Jakec: najbolj noro je, če kdo trobiti zna pa nima nobene troblje, to je najbolj noro! k

Razne stvari.

(*Stradajočim Istrijanom*) darovali so farani Ormožki po č. g. župniku Sig. Sporn-u 16 fl. neimenovana gospodična v Celji 1 fl. Bog plati vsem!

(*Častnega srenjčana*) imenovala je srenja Brašlovška blag. gospoda Ferd. Haas-a, okrajnega glavarja in namestnijskega svetovalca.

(*Iz Gradca*) se nam piše, da se je ondi artilerijski enoletni prostovoljec L. Kranjc ustrelil.

(*V Kozjem*) začel je poslovati novi urad za cementiranje posod.

(*V Podgorji pri Brežicah*) sta Fr. Podgoršek in Marija Planinova rezala v vinogradu; Podgoršek užge suho travo in grmičevje, plamen ugrabi obleko Marije Planinove ter jo ogenj tako opeče, da je reva še isti den umrla.

(*Ponarejeni srebrnjaki*) so se v Celji pri nekem gospodarji izdali, ki so tako izvrstno izdelani, da jih je težko bilo od pravih spoznati.

(*Po meso za veliko noč*) prišli so tatje pri nekem posestniku v Reki mariborskega okraja, mu streho predrli, late prerezali, mesa in klobas v 2 žaklja pospravili, ko se prebudi, na dile hiti in jednega tata z motiko pobije. Ta se po lestvici na zemljo prevrže in zbeži samo z 1 žakljem, a pri Windenavi naleti na dva kmeta, ki ga hočeta prejeti. Tat vrže še slednji žakelj od sebe in jo mahne v šumo. Meso in klobase bo pa posestnik za veliko noč imel.

(*Od svitelega cesarja potrjeni načelniki*) in namestniki okrajnim zastopom so gospodje: v Gornjem gradu Jak. Spenc in Ant. Goričan, v Konjicah Lad. Posek in dr. Lederer, Slov. Bistrici Karl pl. Formacher in dr. Detiček, Vranskem Jožef Musi Al. pl. Schildenfeld, v Mariboru dr. Jožef Schmitter in dr. Duhač, v Mahrenbergu Fel. Schmitt in Aug. Kukla, v Šoštanji Miha Golob in Janez Vošnjak.

(*Pomoči zoper oderuhe*) pri državnem zboru prosijo okrajni zastopi v Ormoži, Šmariji, Brežicah, Ivniku, Radgoni, Šoštanji in Arveži.

(*Tatoveje na sejmu*) pri sv. Juriji na južnej železnici so 12. t. m. ukradli nekemu trgovcu 400

gold., nekaj kmetici 6 fl. in č. g. župniku Vojniškemu zlatu uro z verižico vred 100 fl. vredno.

(*Tolovaji*) so v Turnem šmarijskega okraja napali posestnika Jak. Stumpfa in jegovega zeta, skali in izropali. Stumpf je hudo ranjen, trije tolovaji pa od žandarjev uže ugrabljeni in zaprti.

(*Pod Zavrhom št. lenartskega okraja*) v Slov. goricah so trije fantje ubili 20letnega Franca Živko, ko je s svojim bratom bil na poti iz vinograda domov. Dobil je s planjko udarec po glavi, da je k priči mrtev bil — zali in pridni fant.

(*Na brodu pri Spielfeldu*) sme se teže nalagati do 3360 kilo. Od osebe in konja plačati je 6 kr. kar je nekoliko preveč.

(*Izbrisali*) so dr. Juga pri sv. Lenartu (prav za prav v kajhi celjske bivajočega) iz števila advokatov.

(*Pri sv. Janži na Dravskem polji*) je zgorela koča M. Kovačičeva in v njej posestnik sam in kočlarica Marija Javernikova.

(*Zmrznil*) je v Karčovini zidar Filip Drevenshek po noči 19. marcija, ker je žganjice pijan na stezi zaspal.

(*Sijajen sv. misijon*) opravili so čč. oo. jezuiti od 29. febr. do 10. marc. v Reichenburgu, 5000 bilo je obhajanih.

(*Južna železnica*) namerava v Mariboru kupiti plem. Kriehuberjev paromlin in ga spremeniti v skladišče za blago.

(*Žago in mlin zasipalo*) je posestniku Kašmanu Kapelske fare nad Mariborom skalovje, ki se je na višini odtrgalo.

(† *Henrik plem. Gasteiger*) je v Mariboru umrl jako naglo, 71 let star.

Dražbe. 27. marc. Jakob Rubin 455 fl. v Konjicah, 1. aprila Jan. Geilšek na Pohorji 1300 fl. Treza Čuček 3929 fl. pri sv. Lenartu, Jan. Pišek 2259 fl. v Račah, Jož. Dobnik 8356 fl. v Lobnici, 15. aprila Jož. Žunko v Selnici pri Muri 1440 fl. 16. aprila Jožefa Mohorko v Nadolah 1000 fl. 17. aprila Jožef Schweinzer 8950 fl. na Grušovskem vrhu.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž	Jajmeh		Oves	Frušica		Pšoso	Ajda				
	fl.	kr.		fl.	kr.		fl.	kr.			fl.	kr.		
Maribor	9	30	6	—	5	10	3	30	5	—	4	90	4	90
Ptuj	8	80	6	40	5	70	3	60	5	70	3	70	4	90
Gradec	10	62	7	70	6	13	3	55	5	70	—	—	5	20
Celovec	9	94	7	60	5	30	3	2	5	98	—	—	—	—
Ljubljana	11	20	6	60	5	50	3	57	6	62	4	20	5	90
Varaždin	8	40	7	50	6	—	3	—	5	60	6	—	5	25
Dunaj	14	71	11	52	9	25	8	80	8	25	6	85	—	55
Pešt	14	40	10	92	9	5	8	70	7	65	4	65	5	64

Loterijske številke:

V Trstu 20. marca 1880: 68, 41, 33, 9, 14.
V Linci " " 6, 52, 56, 85, 33.
Prihodnje srečkanje: 3. aprila 1880.

Najnovejši kurzi na Dunaji.

Papirna renta 71.40 — Srebrna renta 72.10 — Zlata renta 86.45 — Akcije narodne banke 834 — — Kreditne akcije 301 — 20 Napoleon 9.45 — Ces. kr. cekini 5.58 —

Služba.

Organista in mežnarja skup je v Reihenburgu (Stüdbahn) razpisana. Prosilci naj se oglašé do 15. aprila pri cerkvenem predstojništvu.

Olja delat

pridite k **Jakobu Kline**, mlinarju na Bregu pri Konjicah. 2—3

Ponudba.

Grajščinsk oskrbnik, oženjen in doslužen vojak v najlepših letih, lepe zvnajnosti in močne postave, išče službe kakor oskrbnik v kaki grajščini ali pa kakor (Revierjäger) logar (grajščinski lovec). Govori in piše nemški in slovenski ter dokaže svojo sposobnost za ti službi s pričali grajščin, kojim je služil. Kdo? pové uredništvo tega list. 2—2

Pri sv. Lovrenci v puščavi

daje se lepo in suho stanovanje v najem blizu sv. kriške kapele v zidanem poslopji; stanovanje ima 3 lepe, frišno zmalane sobe, železno ognjišče, obokano klet, drvarnico in lep sadunosnik. Sodi za penzioniranega duhovnika ali uradnika. V najem se da na več let. Več pové uredništvo „Slov. Gospodarja“. 2—3

Gospodarji!

Naznanjam Vam, da sem, kakor vsako leto, tudi letos dobil nova semena, n. pr. več sort trave, detelje, poljska in vrtna semena, več sort lepega cvetličnega semena, sadne in grojzdne peške in več sort zvnajnega krompirja, tudi se dobijo pri meni požlahtnjena drevesa in akacije, vse po primerno nizki ceni.

Z odličnim spoštovanjem

M. Berdajs
v Mariboru.

3—3

Oznanilo.

Dobro narejenega obutala za ženske in otroke se dobi po nizkej ceni pri

J. Krojs-u,

v koroškem predmestji štev. 100;

prodava pa tudi vsako soboto na velikem trgu v Mariboru. 3—3

Zaloga voščenenih in stearin-sveč

za cerkve, voščenenih svitkov po izvirnej ceni iz parne fabrike voščarnice firme:

J. M. Rosenbacher in Eidam

v Innsbrucku,
ustanovljene 1. 1700.

nahaja se pri

3—3

C. Bros-u v Mariboru na stolnem trgu.

Ponudba.

Na veliko izbirko imam priredjenega blaga za izdelovanje

oblačil za gospode,

jednako tudi mnogo uže narejenih oblek v najnovejšej modi po najnižej ceni.

A. Scheikel
v Mariboru.

Ob enem priporočam svojo „soda-pijačo“, kojo v izvrstnej kakšnosti prodavam uže 13 let v občno zadovoljnost p. n. prejemnikov. 3—10

Ustanovljena leta 1869.

Prva in največja glavna zaloga vseh izvirnih masin šivalnic, edini zastopnik v Mariboru

Matija Prosch,

c. k. priv.  trgovce,

v lastnej hiši, v gosposkej ulici štev. 23., v učilniškej ulici štev. 2. 10—32

